

ara llegim

La posada en marxa la setmana que ve de l'Institut de l'Ecoedició mostra com una part del sector ja s'ha posat les piles en matèria mediambiental, tot i que cal encomanar la urgència del canvi al gruix del món de les publicacions impreses

QUÈ POT FER EL MÓN DEL LLIBRE PER CONTAMINAR MENYS?

Jordi Nopca Sou conscient que per fabricar un mòbil intel·ligent calen 12.700 litres d'aigua i que, en canvi, per aconseguir un llibre ecoeditat se'n necessiten només 16? I que imprimir un llibre a l'Àsia multiplica per vuit les emissions de diòxid de carboni (CO₂) a l'atmosfera? Sabíeu que, en un any, el sector del llibre en paper contamina com 18 jets privats, que emeten 3.338 tones de diòxid de carboni?

El canvi climàtic i les seves conseqüències exigeixen la reducció immediata de les emissions de diòxid de carboni a l'atmosfera. Tot i que el sector editorial no sigui, ni de bon tros, el que més contamina, el procés de fabricació de llibres de paper pot reduir notablement el seu impacte, i és per aquest motiu que acaba de néixer l'Institut de l'Ecoedició, "una iniciativa pionera a escala mundial", segons avança l'editor Joan Sala, un dels impulsors del projecte, que es presentarà el 14 de febrer a la llibreria Ona. "Volem que el nostre sector, que és un dels més potents en cultura, sigui pioner i exemplar també en qüestions de sostenibilitat", continua Sala.

"La nostra intenció és poder verificar i reduir la petjada del sector –

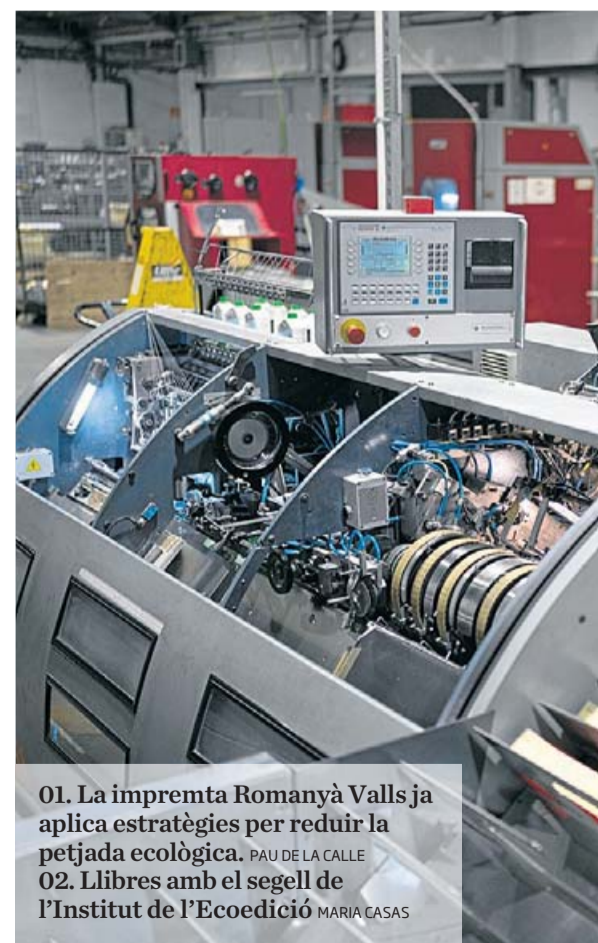
explica Laia Figueras, directora de l'Institut de l'Ecoedició–. Ara ja sabem que el 49,4% de l'impacte ambiental de fabricar un llibre es dona en la fabricació del paper. I que el 16,4% de la producció editorial està en el seu procés de distribució, tant de les matèries primeres com en la distribució cap als punts de venda".

Publicar amb consciència

La preocupació per la sostenibilitat del sector editorial –on el llibre en paper encara representa més del 95% del negoci– ha crescut sobretot durant els últims tres anys, però va ser fa més de dues dècades que la impremta El Tinter, situada al barri d'Horta de Barcelona, es va adonar de la importància de fabricar els llibres amb consciència ecològica. "La filla del gerent va voler fer un treball de carrera sobre l'impacte ambiental de l'empresa, i tot i que nosaltres crèiem que seria nul, els resultats ens van demostrar que no era així –recorda Jordi Panyella, que en aquells moments treballava a El Tinter–. A partir de llavors es va decidir començar una política de gestió ambiental: reduir els aspectes contaminants i els residus". El proper pas va ser crear el Grup d'Ecoedició de Barcelona el 2008 després de les pri-

meres jornades celebrades al FAD dedicades al tema: "L'objectiu era promoure un compromís ambiental i d'eficiència del sector", recorda Panyella, que el 2011 va impulsar un segell editorial, Pol·len, que s'havia de convertir en laboratori d'aquestes propostes, i que a partir del 2014 es va separar d'El Tinter, impremta desapareguda només un any després.

"Des del 2008 fins a la creació de l'Institut de l'Ecoedició vam tirar endavant el projecte Greening Books, que consistia en l'anàlisi del cicle de vida d'un llibre, cofinançada per la Comissió Europea", continua. Va ser d'allà que van sortir les dades de l'impacte ambiental de la fabricació d'un llibre imprès en òfset (el procés d'impressió més habitual): el 49,4% prové de l'obtenció del paper, el 17,6% de la fabricació de les planxes i el 16,4% de la distribució. Més endavant es va estudiar també l'impacte de la impressió digital: l'obtenció de matèries primeres representava el 73,8% i la distribució el 14,1%. "Això va ajudar a anticipar els tres principals criteris de l'ecoedició –diu Laia Figueras–. El primer és la necessitat de potenciar la producció de proximitat, amb l'objectiu de minimitzar les distàncies de distri-

01. La impremta Romanyà Valls ja aplica estratègies per reduir la petjada ecològica. PAU DE LA CALLE
02. Llibres amb el segell de l'Institut de l'Ecoedició MARIA CASAS

bució i el seu impacte. El segon és l'ús de paper reciclat i certificat, com l'FSC, que prové de boscos gestionats de manera sostenible. El tercer és el càlcul de la petjada ambiental”.

De Llibre Local a la motxilla ecològica

En una data força llunyana com el 2012, Comanegra va impulsar el segell Llibre Local, que garantia que el 100% de l'elaboració –des del disseny fins a la impressió– del llibre s'havia dut a terme per professionals i empreses catalanes. “Vaig estudiar biologia i vaig fer un màster en temes mediambientals perquè és una qüestió que des de fa anys m'interessa –explica Joan Sala, de Comanegra–. El segell Llibre Local era un primer pas pel canvi, però l'Institut de l'Ecoedició verificarà molt més que la producció de proximitat”. Laia Figueras detalla en què consistirà la motxilla ecològica que a partir d'ara es podrà llegir en els nous llibres que publiquin editorials com La Campana, Fonoll, Ela Geminada, La Magrana, Poncianes, Pol·len i Akiara. “El software BookDAPer.cat és una eina puntera per calcular l'impacte ambiental d'un llibre en paper –avança–. Et diu les emissions de CO₂, els grams de residus generats, el consum d'aigua, el consum d'energia i de matèries primeres”. En un llibre petit fet sense tenir en compte qüestions de sostenibilitat, les emissions de carboni per exemplar poden superar fàcilment el quilo, i es poden gastar fins a 30 litres d'aigua. Si s'apliquen criteris per reduir la petjada ecològica, les emissions es redueixen al mig quilo i es gasten uns 16 litres d'aigua.

L'Institut de l'Ecoedició es presenta en societat la setmana que ve amb la vocació de sumar editorials que vul-

guin apuntar-se al càlcul de la motxilla ecològica dels llibres que fan. D'entre els grans grups pioners en la reducció d'emissions destaca Penguin Random House. “El grup Bertelsmann, del qual formem part, es va sumar al pacte de la ONU de reducció d'emissions amb la voluntat d'arribar al 2030 sent neutrals –explica Carlota del Amo, directora de comunicació corporativa i responsable de sostenibilitat de Penguin–. Alguns autors com Isabel Allende ens havien demanat que els seus llibres es publicuessin amb el paper que llavors es coneixia com a *amic dels boscos*. Des del 2014 vam començar a treballar amb paper FSC, i actualment gran part dels nostres llibres el fan servir. “Encara que els costos de minimitzar l'impacte ambiental en el procés de producció siguin més alts, la sostenibilitat passa per davant, és prioritària”, diu del Amo.

Algunes impremtes i llibreries també són conscients de la necessitat d'avançar cap a un model productiu més respectuós amb el medi ambient. “Nosaltres ja fem servir planxes no processades, que s'estalvien tots els elements químics, i estem en procés de canviar les tintes: en un parell de mesos deixarem d'utilitzar les minerals, que contenen més, i farem servir només tintes vegetals –explica Elisenda Romanyà, de la impremta Romanyà Valls–. En temes d'energia, hem aplicat mesures en plaques d'autoconsum. Aquests canvis han reduït el marge que guanyem, però hem decidit que era el moment d'aplicar-los”. “Tots

nosaltres hem de ser ecològics i el nostre sector també –defensa Iolanda Battallé, des de la llibreria Ona–. Estimem els llibres i també la vida: es tracta de fer-ho bé per poder continuar llegint, escrivint i vivint. Tota la cadena d'entusiasme que és el llibre, des d'on neix la llavor fins a la persona que el llegeix, ha de ser el màxim de sostenible i ens sumem a totes les iniciatives que ajudin a fer-ho possible”.

És més cara, l'ecoedició?

Jordi Panyella fa memòria d'algunes de les preguntes que ha hagut de respondre durant anys. “M'han retret que l'ecoedició és més cara –diu–. Potser sí, però si el que promou és un estalvi de consum i de matèries primeres, a la llarga és beneficiós també per a tu”.

També li han dit que el sector editorial no contamina tant com altres: “Potser no, però el llibre té un prestigi que altres sectors no tenen. I a vegades els llibres abordem temes com el canvi climàtic: seria lògic abordar-lo en un suport que és coherent”. Tots els sectors hauran de desenvolupar aquesta consciència? “Sí. El que ara són recomanacions més endavant seran lleis”, continua.

La Generalitat de Catalunya va impulsar el 2022 el Pla C* Cultura Pel Clima, pioner a l'Estat, que té l'aspiració d'ajudar a fer un canvi de paradigma a les empreses del sector. “El govern actual té com a un dels eixos principals l'aposta per un país verd, i des de l'Institut Català de les Empreses Cul-

turals (ICEC) estem fent una feina de conscienciació dels sectors culturals en relació amb treballar de forma més respectuosa amb el medi ambient –explica Edgar Garcia, director de l'ICEC–. A partir d'una enquesta que vam encarregar al CONCA el 2019 vam veure que hi havia una bona predisposició a implementar mesures, però faltava coneixement de com aplicar-les i finançament”.

El Pla C* Cultura Pel Clima, actiu des de fa dos anys, proposa tres línies d'ajut a les empreses, tant pel que fa al diagnòstic del que poden millorar com en consultoria o, finalment, en la línia d'actuacions. “Hi ha un ajut de fins al 80% en aquest punt, que inclou la despesa per reduir l'impacte ambiental, l'obtenció de certificacions ambientals com la que oferirà l'Institut de l'Ecoedició, la formació de personal, el disseny i la comunicació”, continua Edgar Garcia. “El sector del llibre és la indústria cultural més potent i madura del país, i en aquest sentit creiem que és important que doni exemple minimitzant la petjada de carboni –assegura–. I el 2025 farem un pas més. Fins llavors, treballar amb un paper certificat FSC o PFSC era un criteri de valoració a l'hora de demanar un ajut. A partir de l'any que ve passarà a ser un requisit en les dues línies d'ajut més importants”. L'administració catalana, amb la voluntat d'avançar cap a una sostenibilitat més gran del sector cultural, vol que l'ecoedició, a més “de ser un model atractiu, sigui necessari”. “No es tracta d'imposar res, sinó de veure el canvi com una oportunitat d'innovar –diu el director de l'ICEC–. L'emergència climàtica hi és, i la ciutadania vol comprar cada vegada més seguint uns valors ètics i de desenvolupament sostenible”.

Les dades al voltant de l'ecoedició

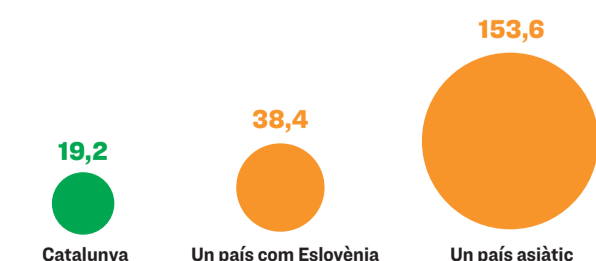
PETJADA AMBIENTAL: EMISSIONS DE CO₂

Quantitat d'emissions de diòxid de carboni emeses

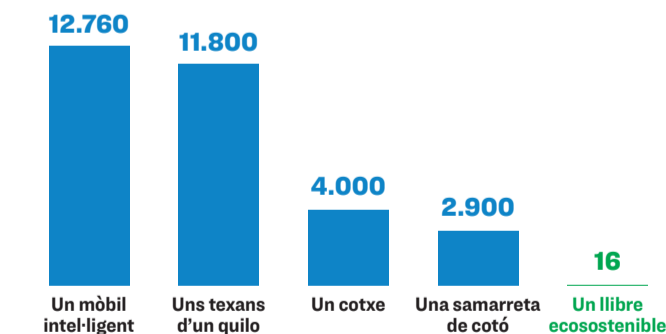
QUANT CONTAMINA UNA EDITORIAL PETITA COM POL·LEN?

Publicant 25 títols i un total de 16.500 exemplars, quantes tones de CO₂ s'emeten si la impressió es fa a...

PETJADA AMBIENTAL: CONSUM D'AIGUA

Quants litres d'aigua es necessiten per fabricar una unitat de...

QUINA SERIA LA MOTXILLA ECOLÒGICA D'UN LLIBRE* AMB ECOETIQUETA?

*El llibre en qüestió seria de tapa rústica amb 32 pàgines, d'una mida de 21x21 cm. Imprès a color localment amb un abast de distribució de 220 km i del qual se n'han imprès 1.500 unitats

Representa entre un **13%** i un **30%** d'estalvi respecte a una publicació comuna

- 571 g d'emissions de CO₂
- 40 g de residus generats
- 16 l de consum d'aigua
- 16 megajoules de consum d'energia
- 331 g de consum de matèries primeres